

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд

на **Владимир Тихомиров Василев** на тема

„Въоръжението в Западна Европа през Средновековието“

За присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в

професионално направление 2.2 История и археология

от доц. д-р Златомира Герджикова,

Институт за балканистика с Център по тракология „Проф. А. Фол“ – БАН

Предаденият от Владимир Василев дисертационен труд на тема „Въоръжението в Западна Европа през Средновековието“ е в размер на 325 страници, организиран е в четири основни глави, които от своя страна са структурирани в по-малки раздели. Основният текст е допълнен с две приложения, изображения, таблици и диаграми. Налични са и стандартните Увод и Заключение. На лице е необходимият за всяко изследване научен апарат – списък на използваната литература (разделена на извори и изследвания) и научни препратки.

Текстът е написан на добър, четивен и лесен за разбиране език. Граматическите и машинописни грешки са минимални, като са спазени правилата за пунктуация.

Авторефератът (в обем от 24 страници, включително Справка за научните приносите и списък на публикациите) отразява съдържанието на дисертационния труд. Начинът на структуриране на автореферата и нивото на обобщение показват уменията на Владимир Василев да представя в сбит вид научните си идеи.

Изследването е със заглавие „Въоръжението в Западна Европа през Средновековието“, но на практика подробно разглежда и военното дело по време на Маровингите. В увода подробно и ясно са дефинирани тематичния и хронологичен обхват на изследването, неговите цели и задачи, както и използваната методология. Изключително изчерпателно са представените изворите и историографията по изследователския проблем. Трябва да отбележим, че българската историография няма традиции в изследването на Меровингското общество като цяло и предложената тук подбраната историография за периода е едно добро начало в тази посока. Владимир Василев е аотирал извори и библиография, едно трудоемко занимание. Изворите и аналитичната литература по темата не са добре познати на българските изследователи, така че тези аотации са много полезни за читателя.

Първа глава – „Меровингските кралства 481–751 г.“ представлява преглед на политическата история и териториалната експанзия на Меровингите, една слабо засегната в българската историография тема. Предложеният от Владимир Василев анализ е добър увод в историята на нашите западни съседи през Средновековието. Изложението показва добро познаване на изворите, добра работа със историографията и балансиранни изводи, базирани на вече утвърдени тези. Главата съдържа анализ на патронатните зависимости, политически съюзи и идеологическата динамика на меровингското завоевание и има потенциал да се разгърне в пълномащабен анализ на икономическата, социалната и военната история на периода. За нуждите на настоящото изследване това не е необходимо. Текстът е богато илюстриран с картен материал (15 бр. карти), което дава възможност на читателя не само да се запознае с военно-политическата активност на меровингите, но и да добие по добра визуална представа за отделните кампании.

Във втора глава – „Франкската войска при Меровингите“ е разгледан етническият и социален състав на войската на меровингските владетели. Анализирани са пълноценните палитри от разнообразни по етнически произход, социален статус, по форма на организация и финансиране военни контингенти, което ни дава възможност да добием една по-пълна представа за военната структура на меровингите и мястото ѝ в социалната система. Коментирани са и правните системи, регулиращи военната служба и военно-политическите отношения вътре в меровингското общество. Силна страна на предложения текст е опитът на докторанта да разгледа тези елементи в тяхната темпорална динамика и да анализира различията между двата периода в развитието на тази въоръжена сила, съответно ранния период от VI в. и късния период – VII–VIII в.

Глава втора, част 3-та, „Морско дело и обсадна война“ обединява в единен анализ два доста различни аспекта на военното дело. Това обединение е непродуктивно и докторантът не е предложил анализ, който да ни обясни защо е направено. Логично би било морското дело и обсадната война да са разгледани в две отделни части. Анализът на военно-морското дело обикновено се предшества от ескурс върху морското дело като цяло, който да включва и търговската морска и речна инфраструктура. Такъв анализ обикновено се базира на писмени и археологически извори. Тук такова изложение няма, като в предложения анализ на военно-морското дело са привлечени само писмените извори. Липсва и традиционният за Западна Европа акцент върху значението на реките като комуникационен фактор, както и върху ролята на речната флота в хода на сухопътните операции. В този смисъл краткият ескурс върху военноморското дело, базиран на

писмените извори тук, е по скоро подготовка за бъдещо по-обхватно изследване, а не завършена интегрална част от предложения текст.

Следващите две глави представляват основната част от предложеното изследване. Трета глава „Въоръжение и снаряжение“ ни предлага кохерентен и изчерпателен анализ на въоръжението и снаряжението от разглеждания период. Проблемът е представен със своя историография. Отделно са направени серия от анализи на археологическите находки, металографски и технологични анализи.

Четвърта глава „Въоръжението. Ритуал, символика и традиции през Мерovingския период“ е основната, синтезна част на изследването. Привличайки и обобщавайки анализите от предходните части тук са синтезирани заключения относно значението на оръжието и въоръжението в полово-възрастовия цикъл, на мерovingското общество, неговата социална функция и връзката му с властовата символика. Детайлно е разгледан един тип аристократично въоръжение – мечовете с пръстени, нитовани към помелото на дръжката, и са достигнати обосновани изводи за неговата социална функция. Направен е сравнителен анализ на писмените извори, произведенията на изобразителното изкуство и археологическите находки, свързани със социалната – военна, политическа и идеологическа функция на един вид елитарно оръжие – мечовете на аристокрацията от посочения период. Резултатите от този анализ са приноси не просто за българската наука, но и за европейските изследвания на периода.

Изследването е снабдено с илюстрации, които са добре оформени и подредени, като последното е от изключително значение за оптималното и успешно използване на подобен род изследвания.

В заключение мога да кажа, че Владимир Василев работи с пълния набор извори, писмени, археологически, произведения на изкуството – изображения и извлича от тях необходимата за изследването информация. Успешно извършва комплексен анализ, и постига кохерентно, убедително изложение, интерпретиращо социалната функция на въоръжението, снаряжението и военната символика в мерovingското общество. Анализирани са също така функциите на оръжието и снаряжението в дипломатическата и политическата практика. Особено внимание е обърнато на един от редките случаи през Късната античност и Ранното средновековие в които политическите и социалните връзки са демонстрирани директно върху оръжието, с добавяне на нефункционални части – пръстени, нитовани към помелото на дръжката. Докторантът издига тезата, че тези пръстени са символ на патронатно-клиентските отношения между владетелите и

висшите аристократи. Тезата е убедително доказана с използване на интердисциплинарен подход и привличане на археологически материали, произведения на изкуството – изображения, поетични и наративни текстове от периода. Това е и един от основните приноси на предложения текст.

Като имам предвид оригиналността и научните качества на дисертационното изследване и отбелязаните тук негови достойнства, предлагам убедено на членовете на Научното жури да гласуват „за“ присъждането на Владимир Тихомиров Василев на образователната и научна степен „доктор“.

20 май 2021 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Златомира Герджикова

